

Hakhoutbeheer (singels en houtkades, pakket 20)

Wat is hakhoutbeheer?

Hakhoutbeheer wordt in Nederland toegepast op verschillende landschapselementen zoals elzensingels en houtkades. Deze zijn van belang voor o.a. vogels, amfibieën, insecten en kleine zoogdieren. Ze hebben vaak een cultuurhistorische waarde en dragen bij aan landschappelijk schoon. Houtkades kunnen heel oud zijn. Ze zijn vaak ontstaan bij de ontginning van het veenweidegebied aan de achterzijde van de ontginningsblokken. Dwars op de kavels werd een kade opgeworpen als waterkering en als begrenzing van het blok. Doordat de kades begroeid raakten met opgaande bomen en struiken kregen ze een functie in de houtvoorziening van de boerderij. Elzensingels staan vaak langs slootkanten waarbij ze de oever versterken.

Waarom waardevol?

Hakhout biedt:

- nest-, voedsel- en schuilgelegenheid voor vogels, zoogdieren, vlinders en amfibieën;
- verbindingsweg voor zoogdieren, amfibieën, reptielen en vlinders;
- bloemrijke ondergroei;
- bijdrage aan een aantrekkelijk landschap;
- instandhouding van cultuurhistorische waarde;
- tegengaan overmatige plantengroei in watergangen;
- leverancier van goed gebruikshout.

In houtkades en elzensingels groeien plantensoorten als look zonder look, dagkoekoeksbloem, fluitenkruid en vingerhoedskruid. Vlinders, zoals de gehakelde aurelia, eikenpage en het landkaartje zoeken er naar voedsel en zetten eieren af op planten. Andere insecten, zoals bijen, hommels en zweefvliegen vinden er voedsel, beschutting en voortplantingsmogelijkheden. Het is een nestplek voor vogels waaronder de spotvogel, zanglijster, roodborstje, winterkoning en tjiftjaf. Zoogdieren zoals reeën, marters en muizen maken graag gebruik van de lijnvormige elementen. Zij schuilen, zoeken voedsel of verplaatsen zich ongezien.

Hoe te beheren?

Goed beheer van lijnvormige beplantingen is van groot belang voor het voortbestaan van diverse soorten planten en dieren. Ook de functie als verbindingsweg tussen geschikte leefgebieden is belangrijk. Het beheer kan variëren van vrijwel 'niets' doen tot het eens in de tien jaar afzetten van een deel van de beplanting.

- Stel voor hakhoutbeheer een **onderhoudschema** op met uw gebiedsregisseur. Het uitgangspunt is dat u in een cyclus van ongeveer tien jaar, de meeste bomen en struiken een keer afzet. Snelle groeiers worden vaker afgezet dan de langzame groeiers (eik en beuk). Voer de werkzaamheden in fases uit.
- Let op dat de **jonge planten** niet te veel te lijden hebben van diepwortelende en hoog opschietende grassen en kruiden. Maai hooguit enkele keren per jaar, te vaak maaien leidt tot sterke hergroei van met name grassen. Gebruik géén bestrijdingsmiddelen.
- **Bestrijd uitheemse** soorten zoals Amerikaanse vogelkers, -eik, robinia of ratelpopulier door deze met wortel en al te rooien.
- Zijn er **grote gaten** (meer dan 10 m in doorsnede) ontstaan in de beplanting vul deze dan op met nieuw plantmateriaal. Bij voorkeur inheemse besdragende struiken/bomen, zoals; hondsroos, sleedoorn, kardinaalsmuts en meidoorn.
- Verwerk het snoeihout in een **takkenril**. Hiervan profiteren vogels, zoogdieren, amfibieën en insecten.
- Creëer een soortenrijke bloeiende rand met ondergroei die grenst aan de singel of kade. Beheer deze als een zoom en maai deze het liefst gefaseerd in september/oktober en voer het maaisel af of leg het op een hoop.

Omschrijving ANLb

Houtkades en elzensingels zijn lijnvormige elementen van minimaal 25 meter lang. Minimaal 5% tot maximaal 40% wordt jaarlijks gesnoeid. Het element wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet in een cyclus van ongeveer tien jaar. Een houtkade is maximaal 20 meter breed en bestaat uit een boom-, struik en kruidlaag van vroegbloeiende planten. Een elzensingel bestaat uit een enkele rij zwarte elzen.

Beheervorschriften ANLb

- Bij voorkeur gefaseerd beheer vindt plaats in de periode van 1 oktober tot 15 maart.
- De landschappelijke verschijningsvorm moet in stand blijven.

- Overhangende takken mogen het hele jaar worden teruggesnoeid.
- Snoei- en knotafval is verwijderd. Takkenrillen zijn toegestaan, mits deze de ondergroei niet beschadigen.
- Als snoei- en knotafval wordt versnipperd mag dit niet in het lijnvormige element worden verwerkt.
- Er wordt geen (sloot)maaisel, bagger, tuinafval en ander afval verwerkt in het element.
- Branden in en in de directe omgeving van het lijnvormige element is niet toegestaan.
- Bemesting van het lijnvormige element is niet toegestaan.
- De houtkade wordt niet beweide.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. het behandelen van de stobben van de Amerikaanse vogelkers.

Belangrijk: binnen 7 dagen ná uitvoering beheer melden op www.rijnvechtenvenen.nl

Bij twijfel: vraag uw gebiedsregisseur.

Met dank aan: [Handboek Agrarisch Natuurbeheer](#) & [Walter den Hollander](#)

Disclaimer: dit is een handreiking om samen tot meer ecologisch resultaat te komen van het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer. Aan deze handreiking kunnen geen rechten worden ontleend. ANLb beheer blijft onderhevig aan de actuele voorwaarden zoals in de beheerovereenkomst overeengekomen